

Styrdokument
Dokumenttyp: Riktlinjer
Beslutat av: Kommunfullmäktige
Fastställsedatum: Kommunfullmäktige 2017-03-30 § 43
Ansvarig: Chef för avdelningen för hållbar utveckling
Revideras:
Följas upp:

Riktlinjer för namnsättning i Gislaveds kommun

Riktlinjer framtaget av namnsättningsgruppen
Annika Blixth, kulturförvaltningen
Gunnel Johansson, bygg- och miljöförvaltningen
Irene Ljungskog, kommunstyrelseförvaltningen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

I. Bakgrund.....	3
1.1. Varför namnsättning?	3
1.2. Begreppet ortnamn	3
1.3. Belägenhetsadress	4
2. Principer för namnsättning i Gislaveds kommun	4
2.1. Hur namnsätts?	4
2.2. Ändring och upphävande av befintliga ortnamn	5
2.3. Vem namnsätter?	5
2.3.1. Beslutande i kommunen	5
2.3.2. Beredning.....	5
2.3.3. Information	6
2.3.4. Dokumentation.....	6

I. Bakgrund

1.1. Varför namnsättning?

Nästan alla platser omkring oss heter någonting. Samhällen och byar, gårdar och torp, skogar och berg har namn. Varje väg och många kvarter i tätorter har namn, liksom parker, torg, offentliga platser och byggnader m.m.

Ett ortnamn har många roller. De särskiljer, identifierar och lokaliserar platser och fyller därmed en nödvändig funktion. Namnen har också en viktig roll som kulturhistorisk källa och är en del av kulturarvet. För människan är ortnamnen betydelsefulla ur historiska, sociala och inte minst av praktiska skäl.

LAGSTIFTNING

Kulturmiljölagen (KML), är den centrala lagen för att värna kulturmiljöns värden. Här anges att länsstyrelsen har tillsyn över kulturminnesvärden i länet och att Riksantikvarieämbetet har överinseende över kulturminnesvärden i landet. I lagen räknas ett antal områden upp där kulturarvet har ett särskilt skydd. Portalparagrafen lyder "Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda vår kulturmiljö. Ansvaret för detta delas av alla." (SFS nr 1988:950)

I kapitlet 4 § God ortnamnsed

Vid statlig och kommunal verksamhet ska god ortnamnsed iakttas. Det innebär att

- hävdvunna ortnamn inte ändras utan starka skäl,
- ortnamn i övrigt stavas enligt vedertagna regler för språkriktighet, om inte hävdvunna stavningsformer talar för annat,
- påverkan på hävdvunna namn beaktas vid nybildning av ortnamn, och
- namn på svenska, samiska, finska och meänkieli så långt möjligt används samtidigt på kartor samt vid skyltning och övrig utmärkning i flerspråkiga områden.

Namn som godkänts av Lantmäteriet ska i statlig och kommunal verksamhet användas i sin godkända form. *Lag (2013:548).*

1.2. Begreppet ortnamn

Ett ortnamn avser en benämning på en bestämd geografisk plats. Begreppet ortnamn innefattar alltså inte enbart namn på "orter" i allmänspråklig mening, d v s samhällen och byar, utan är ett sammanfattande begrepp för alla geografiska namn, t ex namn på städer och kommuner, torp och gårdar, vägar och kvarter, sjöar och åar, skogar och berg, byggnader och anläggningar osv. Även namn på åkrar och ängar, parker och allmänna platser, broar och liknande betraktas som ortnamn.

Ortnamnet kan avse en byggnad som då får ett visst namn.. Ortnamnet på en byggnad får skiljas från namnet på verksamheten i samma byggnad. Detta ortnamn kan bestå långt efter att verksamheten har upphört.

Ortnamn kan bestå i **kategorinamn** som ämnesmässigt och logiskt hör ihop, men som inte nödvändigtvis har någon naturlig koppling till området där namnen lokaliseras. Exempel på detta kan vara när namnsättaren utgått från kategorier som exempelvis fåglar. Det kan underlätta både namnsättning och orientering där flera gator nära varandra namnges efter en kategori såsom Fasanvägen, Falkvägen och Trastvägen.

1.3. Belägenhetsadress

Med en belägenhetsadress avses en adress som entydigt anger läget för en bestämd plats. Belägenhetsadresser innehåller alltid ortnamn. Det är med hjälp av ortnamn som en adress blir unik och entydig. Belägenhetsadresser ska utformas enligt den fastställda standarden (SS 63 70 03:2007). Kommunen fastställer belägenhetsadresser. Beslutande är Bygg- och miljönämnden.

En belägenhetsadress ska finnas till bostadshus, samlingslokaler och på de byggnader där det finns verksamhet i någon form. Belägenhetsadressen är en unik och enhetlig adress till nytta för den enskilde, räddningstjänsten, polisen, posten, kommunen, varutransporter m fl. Kommunernas egna verksamheter är stora brukare av belägenhetsadresser i planering och dagligt arbete.

Gislaveds kommun ska använda gatuadressområde med adressplatsnummer inom planlagt område och på landsbygden av byadressområde med adressplatsnummer eller byadressområde och gårdsnamn med adressplatsnummer.

Belägenhetsadresser för bostadsentré är lagstadgade enligt *lagen om lägenhetsregister (2006:378, 10§)*. Om det finns fler än en bostadslägenhet med samma belägenhetsadress skall kommunen fastställa ett lägenhetsnummer för varje lägenhet. Lägenhetsnumret bildar tillsammans med belägenhetsadressen en unik identitet för varje bostad.

2. Principer för namnsättning i Gislaveds kommun

2.1. Hur namnsätts?

I första hand bevaras befintliga äldre namn och där så är möjligt anknys de till kulturmiljö- och hembygdsintressen.

- Namnet ska vara lätt att uttala, uppfatta och minnas
- Namnet ska inte kunna förväxlas med andra namn och helst vara unikt i regionen
- Namnet ska inte inbjuda till löje eller ge anledning till mindre behagliga associationer
- Namnet ska vara språkriktigt och följa svenska skrivregler
- Namnet bör vara lokalisering i sig själv
- Namnsättning med personnamn
 - God ortnamnsned uppmanar till försiktighet och eftertanke när det gäller namngivning med s.k. memorialnamn
 - Ett memorialnamn bör ha en klar och tydlig relation till den namngivna platsen
 - Gator och vägar, allmänna platser, byggnader och anläggningar med mera namnsätts inte efter levande personer
 - Personen ifråga ska vara en så förtjänt medborgare att hon eller han är värd att få en plats uppkallad efter sig. Namnet ska ge positiva associationer och väcka intresse hos allmänheten
 - Ett genustänk ska genomsyra namnsättningen.
- Vid namnsättning av kommunala byggnader och anläggningar ska vara vägledande att det är byggnaden som ska namnsättas och inte verksamheten
- Sponsornamn på kommunala anläggningar ska undvikas
- Namntävlingar ska undvikas

2.2. Ändring och upphävande av befintliga ortnamn

God ortnamnsd sed innebär att hävdvunna ortnamn inte ska ändras utan starka skäl. Förändringar av vägnätet i samband med nya eller ändrade detaljplaner eller andra förändringar eller utbyggnader i samhället kan vara ett skäl till översyn av berörda ortnamn t.ex. väg- och kvartersnamn. Ett annat skäl kan vara ett beaktande av säkerhets- eller trygghetsaspekter där uppenbara förväxlingsrisker föreligger för polis, räddningstjänst m.fl. på grund av t.ex. förväxlingsnamn på gator och vägar.

2.3. Vem namnsätter?

Verkställighet, offentlig namnsättning

Offentlig namngivning verkställs förutom av kommunen av bl.a. Lantmäteriet (namn på allmänna kartor, traktnamn i fastighetsregistret m m), Trafikverket (större trafikplatser, vägskylltning, järnvägsstationer m m), Länsstyrelserna (natur- och kulturresevat), Trafikföretagen (busshållplatser) och i vissa fall privata väghållare (vägnamn m m).

Kommunen står för huvuddelen av den officiella namngivningen inom kommunen.

2.3.1. Beslutande i kommunen

- Kommunstyrelsen beslutar på uppdrag av kommunfullmäktige i namnären den. Bygg- och miljönämnden beslutar om adressären den.
- Kommunstyrelsen ska fastställa namn på detaljplaneområden, bostadskvarter och verksamhetsområden.
- Kommunstyrelsen ska inom de delar av kommunen där detaljplan med kommunalt huvudmannaskap för allmänna platser gäller, fastställa namn på gator, parkvägar, cykelvägar, rondeller, broar, torg, parker, allmänna platser samt namn på andra områden vilka nyttjas eller är avsedda att nyttjas för allmän samfärdse eller annars för allmänt begagnande.
- Inom övriga delar av kommunen fastställer kommunstyrelsen namn på vägar för vilka kommunen är väghållare, busshållplatser på sådana vägar, parker och andra allmänna platser som kommunen äger eller nyttjar.
- Inom hela kommunen ska kommunstyrelsen fastställa namn på kommunala byggnader och anläggningar.

2.3.2. Beredning

Namnären den kan initieras av nämnder, förvaltningar eller allmänhet.

En namnberedningsgrupp bestående av representanter från kommunstyrelseförvaltningen, bygg- och miljöförvaltningen och kulturförvaltningen ansvarar för beredningen av namnären den. Representant från kommunstyrelseförvaltningens avdelning för hållbar utveckling är sammankallande.

Innan förslag till namn lämnas kan beredningsgruppen inhämta synpunkter från berörd förvaltning och olika aktörer som har lokalkännedom.

Strävan ska vara att namnförslag utarbetas i så tidigt skede som är möjligt för att undvika användande av provisoriska arbetsnamn, som kan vara svåra att ändra på och leda till oklarheter. Redan när en planprocess påbörjas bör namnfrågor initieras hos kommunstyrelsen. Förslag till namn på gator och allmänna platser bör fogas till planförslaget vid samrådet.

2.3.3. Information

Information om nya eller ändrade namn och adresser ska lämnas till berörda fastighetsägare, kommunala och andra myndigheter, räddningstjänst, polis och dylikt.

I informationen ska anges den tidpunkt från och med det nya eller ändrade namnet ska gälla.

Nya och ändrade vägnamn och adressnummer ska redovisas i adress- och lägenhetsregistret i det rikstäckande offentliga fastighetsdatasystemet, i den omfattning som lagen föreskriver.

2.3.4. Dokumentation

Utredningar, samråd, skäl till namnbeslut etcetera, i samband med ny eller ändrad namngivning, ska betraktas som allmän handling och arkiveras. Detta är betydelsefullt som en historisk källa i framtiden.